

na platnosti a účinnosti druhého a že jedno bez druhého nemůže obstáti. Neprávem dovolává se proto soud první stolice rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 2017 sb. n. s., kde jest vyslovena zásada, že, přičiní-li se část ujednání zákona, není tím celá úmluva nicotnou, nýbrž jen ujednání zákona odporující a že se ostatní úmluva, pokud může obstáti samostatně, zachová v platnosti. Samostatná a nicotností nestížená jest podle této zásady ovšem úmluva ze dne 11. prosince 1926, pokud se dotýká nezletilého Otty K-a. Za tohoto stavu věci jest lhostejno, že předmětem žaloby není nárok na odměnu za souhlas s rozlukou a že podle § 8 dvorského dekretu ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. dobrovolnou rozlukou manželství nelze povolovati, nejsou-li strany co do výživy manželky a dětí, co do rozdělení společného jmění nebo jiných vzájemných nároků zúplna a bezpodmínečně vyrovnány, že tedy sporná úmluva byla nutná vzhledem k tomuto předpisu, dále lhostejno, že k výplatě odměny za souhlasu s rozlukou manželství skutečně nedošlo a že žalobkyně polovici 10.000 Kč jí vyplacenou dosud nevrátila. Judikátu bývalého nejvyššího soudu ve Vídni čís. 244 a rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 2030, 7105, 7633 a 8110 sb. n. s. dovolává se žalovaný neprávem, neboť mají jiný skutkový podklad než rozepře, o níž jde, a otázka, zda manželčin nárok na výživu jest povahy soukromoprávní a zda se ho může platně vzdáti, není v tomto případě rozhodná. Nižší soudy neposoudily věc po právní stránce správně, vyslovivše názor, že se žalobkyně zažalovaného nároku platně vzdala, neboť, je-li, jak doličeno, sporná úmluva nicotná, jest nicotné také prohlášení žalobkyně, že se vzdává výživného, a proto nelze žalobu zamítnouti z důvodu nižšími soudy uvedeného.

Čís. 10242.

Dráha neručí za úraz, k němuž došlo při otvírání závor na železničním pozemku, kam byl vstup vůbec zakázán.

(Rozh. ze dne 18. října 1930, Rv I 17/30.)

Nezletilý žalobce dotkl se železničních závor v době, kdy byly otvírány, a byl při tom poraněn. Žalobní nárok na náhradu škody proti dráze uznal procesní soud první stolice důvodem z polovice po právu. Odvolací soud k odvolání žalované napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud uznal právem, že žalobní nárok není důvodem po právu.

Důvody:

Dovolání, jež se opírá o dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., nelze upřítí oprávněnost. Povinnost nahraditi žalobci škodu, postihla by žalovaného jen za předpokladu § 1 zákona ze dne 5. března 1869, čís. 27 ř. zák., nebo podle 30. hlavy obč. zák., kdyby žalobce prokázal, že

úraz zavinila dráha, pokud se týče osoby, jichž při provozu používá. Příhodu v dopravě podle § 1 zmín. žel. zákona žalobce ani netvrdil, právem, neboť bylo zjištěno, že spouštěcí zařízení u přejezdu silnice fungovalo normálně, a okolnost, že drátovod a kladky u tohoto zařízení v rozhodné době nebyly přikryty, není s úrazem v příčinné souvislosti, přihlíží-li se ke zjištěnému účelu tohoto přikrytí, neboť úraz nebyl způsoben tím, že kladky a drátovod následkem nekrytí byly znečištěny. Jde tedy o otázku, zda žalobce prokázal zavinění dráhy, pokud se týče osob, jichž při provozu používá, zda jest žalovaný zodpovědný podle 30. hlavy obč. zák. Nižší soudy odpověděly na tuto otázku kladně. Podle jich názoru jest spatřovati zavinění dráhy v opomenutí zabezpečovacího zařízení, zejména přikrytí drátovodu při spouštěcím zařízení závor u přejezdu silnice. Leč dovolacímu soudu nelze k tomuto názoru přisvědčiti. Podle skutkového zjištění nižších soudů není spouštěcí zařízení umístěno na přejezdu samém, nýbrž 1½ m od kraje silnice na železničním pozemku, kam vstup jest zakázán i podle § 96 žel. dopr. řádu, i podle výstražné tabulky tam umístěné. Okolnost, že po silnici a po pěšině podél trati od silnice jest podle zjištění silná frekvence, nemá rozhodný význam, ano bylo dále zjištěno, že se ke kladce mohl kdokoli přiblížiti, odbočil-li se silnice anebo s pěšiny v ten směr, a nebylo zjištěno, že k tomuto odbočení jest nutná příčina, naopak toto odbočení právě podle výstražné tabulky jest zapovězeno. Podle místního ohledání jest sloup zvonkového zařízení umístěn uvnitř závor. Podle povahy věci mohla se nehoda přihoditi jen, bylo-li spouštěcí zařízení v činnosti, v pohybu. S tím v souladu zjistily nižší soudy, že k nehodě došlo, až když osobní vlak večer v 7 hodin přešel závory silnice, při otevírání závor u sloupu se zvonkovým zařízením. K úrazu došlo tedy uvnitř závor na pozemku železničním, kam vstup jest vůbec zakázán, zvláště však v čase železniční dopravy. Nelze přehlížeti, že podle žalobních údajů došlo k úrazu tím, že se při otevírání železničních závor smekl žalobce náhodou tak, že mu přišel palec levé ruky mezi drát a kladku. Musil tedy žalobce meškati při otevírání závor u sloupu se zvonkovým zařízením, když toto bylo ještě v pohybu, tedy na místě zvláště v té době obecnostvu zakázaném. Nedbal-li žalobce, pokud se týče nedbaly-li osoby, jimž zákon ukládá povinnost, by žalobce, tehdy pět let starého, před nebezpečím chránily, tohoto zákazu, který se snaží zabrániti nahodilým poškozením, postihuje náhoda, že se žalobce smekl tak, že mu přišel palec mezi drát a kladku, když byla právě v pohybu, žalobce, pokud se týče osoby, které opomenutím náležitého dozoru zavinily, že nebylo dbáno výstrahy a zákazu (§ 1311 obč. zák.). Nelze se uzavíratí skutečnosti, že lze pokládati každé zařízení dráhy za objektivně nebezpečné; třebaže jest dráha povinna učiniti veškerá podle vědy a zkušenosti možná opatření, by úrazy byly zamezeny, má tato povinnost své meze tam, kde nebezpečí netkví v zařízení samém, nýbrž teprve v tom, že obecnostvu nedbá předpisů, výslovných zákazů a výstražných znamení, neboť proti takovému nebezpečí mohla by se dráha chrániti jen naprostým a úplným uzavíráním veškerého provozu a k provozu

patřících zařízení, což jest nemožné z ohledů dopravních. Zavinění jest tedy v souzeném případě jen na straně rodičů žalobce, ježto se nepostarali o to, by se hoch teprve pět let starý nezdržoval na zapovězeném místě, jmenovitě však, by se v čase železniční dopravy ze železničního tělesa vzdálil, ač, jak zjištěno, v rozhodné době seděli na zápraží svého domku v bezprostřední blízkosti přejezdu.

Čís. 10243.

Příslušnost soudu podle §§ 49 čis. 5, 83 j. n. vztahuje se též na spor o náhradu škody, ježto propachtovatel porušil závazek uložený mu pachtovní smlouvou, by ponechal pozemky v držení a užívání pachtýře až do ujednané doby.

(Rozh. ze dne 23. října 1930, R I 783/30.)

V žalobě o zaplacení 13.448 Kč tvrdil žalobce, že měl od žalovaného v pachtu dvory P. a U., že pachtovní smlouva byla uzavřena do 31. srpna 1925, že na jaře 1925 zasel na 20 měrách jetel, který se sklízí teprve druhý rok, a na dalších 12 nebo 13 měrách měl zasety různé plodiny, k čemuž upotřebil dílem animální, dílem strojená hnojiva a orání, že koupil sice zbytkový statek U., že však Státní pozemkový úřad neschválil smlouvu s poukazem, že má býti 9 ha 73 a 90 m² vyloučeno a odprodáno drobným uchazečům, následkem toho že pachtovní smlouva trvala dále do 31. srpna 1926, že však žalovaný dnem 1. ledna 1926 odprodal 50 měr od zbytkového statku se všemi užitky a že noví vlastníci ujali se sami držení jich za souhlasu žalovaného a že žalovaný tím, že s porušením práv strany žalující na pachtovní držení oněch 50 měr pozemků a na užitky z těchto pozemků na běžné pachtovní období odprodal tyto pozemky, způsobil žalující straně škodu v hodnotě sklizně jetele na 20 měrách 12.000 Kč, v náhradě za orbu a hnojení na 13 měrách 1.448 Kč, celkem zažalovaný peníz 13.448 Kč. Proti žalobě, zadané na okresním soudě, v jehož obvodu byly dvory P. a U., vznesl žalovaný námitku věcné a místní nepříslušnosti. Soud první stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku věcné a místní nepříslušnosti. Důvody: Pro posouzení příslušnosti soudu jsou rozhodné údaje žaloby. Podle nich nemůže býti pochybnosti, že se žalobce domáhá nároku vznikuvšího z pachtovního poměru, nároku na odškodnění za úrodu, která byla na pachtovaných pozemcích při jich odnětí žalobci a za nevyužitá hnojiva a za práce na pachtovaných pozemcích. Kdyby nebylo pachtovního poměru, nebylo by došlo ani k tomuto sporu. Podle žaloby i náklad na úrodu, práce a hnojiva byly vynaloženy na jaře 1925, tedy za trvání pachtovního poměru. Proto první soudce nesprávně odmítl žalobu z důvodu, že pachtovní poměr byl skončen, neboť zákon v § 49 čis. 5 j. n. nevyžaduje k příslušnosti okresních soudů trvání pachtovní smlouvy, naopak některé nároky z pachtovního poměru zpravidla mohou býti uplatňovány až po skončení pachtovního poměru (srv. rozh. čis. 6790 sb. n. s.).

Nevyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.